

QAZAQ UNIVERSITETI

Апталық
1948 жылдың
20 сәуірінен
шыға бастады

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АПТАЛЫҚ ГАЗЕТ

WWW.FARABI.UNIVERSITY

№25 (2028) 22 МАУСЫМ 2026 ЖЫЛ

ҚазҰУ мен Журналистика академиясының бірлескен басқосуы

Бұқаралық ақпарат құралдары қызметкерлері күні қарсаңында Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті мен Қазақстан журналистика академиясының бірлескен көшпелі отырысы өтті. Айтулы шара заманауи ғылым мен медианың тоғысқан тұстарын айқындаған маңызды алаңға айналды.

БАҚ өкілдері алдымен университеттің ғылыми-инновациялық әлеуетін таныстыратын арнайы кампус-тур аясында ҚазҰУ-дың озық ғылыми орталықтарын аралады. Журналистер Қазақстан-Қытай «Қашықтықтан

зондау технологиялары және оларды қолдану» бірлескен зертханасы, Farabi Supercomputer Center және Ми институты, Farabi Hub инновациялық өнімдер орталығы мен Farabi Robotics робототехника орталығы қызметімен танысты.

Көшпелі отырысты ҚазҰУ Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев ашып, БАҚ қызметкерлерін кәсіби мерекесімен құттықтады. Университет басшысы заманауи медиа кеңістіктегі бәсекелестік заманында сапалы кадр даярлаудың маңызын атап өтіп, оқу орнының журналистика саласындағы тарихи миссиясына тоқталды.

«Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ – отандық журналистика білімінің алтын бесігі,

қара шаңырағы болып қала береді. Біз үшін журналист даярлау – жай ғана диплом беру емес, елдік мүддені ту еткен, сөзіне де, ісіне де жауапты тұлға қалыптастыру», – деді Жансейіт Түймебаев.

Өз кезегінде Қазақстан журналистика академиясының президенті Сағымбай Қозыбаев әріптестерін құттықтап, әділетті Қазақстанды қалыптастырудағы баспасөз өкілдерінің маңызды миссиясын атап өтті. Жиын барысында отандық журналистиканың дамуына елеулі үлес қосқан ардагер журналистерге, сала үздіктеріне арнайы марапаттар мен алғыс хаттар табысталды.

Светлана ӨМІРҒАЛИЕВА

ҚазҰУ-да еліміздегі алғашқы «Quantum AI» зертханасы ашылды

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да «Quantum AI» зертханасының салтанатты ашылу рәсімі өтті. Ақпараттық технологиялар және жасанды интеллект факультетінің базасында құрылған жаңа ғылыми-білім беру орталығы республика аумағындағы баламасыз әрі теңдессіз инновациялық орталық ретінде іске қосылды.

Ауқымды жоба алдыңғы қатарлы кванттық жүйелерді өндіруге маманданған SpinQ Technology (ҚХР) халықаралық технологиялық компаниясының қолдауымен жүзеге асырылды.

Жаңа орталыққа заманауи жеті кванттық есептеу жүйесі жеткізілді. Бүгінгі таңда бұл – Қазақстан аумағындағы жалғыз кванттық компьютерлер. Бірегей жабдықтар студенттер мен ізденушілерге оқу сабақтары мен зертханалық жұмыстарды жоғары деңгейде жүргізуге, күрделі ғылыми-зерттеу жобаларын орындауға және машиналық оқытудың бірегей алгоритмдерін әзірлеуге мүмкіндік береді.

Салтанатты шарада сөз алған ҚазҰУ Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев бұл қадамның университетті әлемдік деңгейдегі зерттеу орталығына трансформациялаудағы рөлі зор екенін қадап айтты.

Жалғасы 2-бетте

2-бет

Ғылыми кеңес мүшелері оқу корпустарын аралады

3-бет

Возвысить степь: как в Анкаре отметили юбилей Олжаса Сулейменова

5-бет

AI-Sana бағдарламасы: Жасанды интеллект дәуіріне жаңа қадам

ҚазҰУ-да еліміздегі алғашқы «Quantum AI» зертханасы ашылды

Басы 1-бетте

«Қазіргі уақытта жасанды интеллект, үлкен деректер мен кванттық есептеулер әлемдік

ғылым мен экономиканың жаңа бағытын айқындап отыр. Кванттық технологиялар мен ЖИ интеграциясы криптография, медицина және құр-

делі жүйелерді модельдеу саласындағы бұрын классикалық компьютерлердің қауқары жетпеген ең күрделі міндеттерді шешуге жол ашады», – деді университет басшысы.

Ректор өз сөзінде білім, ғылым және өндірісті ұштастыру бағыты жалғасатынын, ал зертхана нәтижелері еліміздің технологиялық егемендігін нығайтуға септігін тигізетініне сенім білдірді.

Шарада көпшілікке «Quantum AI» зертханасының және машиналық оқытудың бірегей алгоритмдерін әзірлеу жоспарлары кеңінен таныстырылды.

Светлана ӨМІРҒАЛИЕВА

Үздік оқытушылар марапатталды

тиімді енгізуге қосқан еңбегі үшін марапат иегері атанды.

Әлеуметтік-гуманитарлық бағытта заң факультетінің оқытушысы Әсел Ізбасова құқықтық білім беруді жетілдіруге және оқыту процесіне инновациялық тәсілдерді енгізуге қосқан үлесі үшін марапатталды.

«Жас үздік оқытушы» атағы ақпараттық технологиялар және жасанды интеллект факультетінің оқытушысы Әсел Оспанға цифрлық білім беру құралдарын дамытуға және жасанды интеллект бағытындағы оқу бағдарламаларын жаңғыртуға қосқан үлесі үшін берілді.

Арнайы номинациялар бойынша да бірқатар оқытушы-

лардың жетістіктері аталып өтті. География және табиғатты пайдалану факультетінің оқытушысы Айман Шәкен студенттердің оқу үдерісіне белсенді қатысуын арттыруға бағытталған интерактивті әдістерді тиімді қолданғаны үшін марапатталды. Заң факультетінің оқытушысы, философия докторы (PhD), доцент міндетін атқарушы Карина Сураева ағылшын тілінде оқытудағы жоғары педагогикалық шеберлігі үшін марапат иегері атанды. Журналистика факультетінің оқытушысы Александр Рожков оқу-әдістемелік кешендерді сапалы әзірлеудегі еңбегі үшін наградталды.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде 2025-2026 оқу жылын қорытындылау аясында білім беру мен ғылым саласын дамытуға елеулі үлес қосқан үздік оқытушы-профессорлар құрамын марапаттау рәсімі өтті.

Ғылыми кеңес отырысында профессор-оқытушылар құрамының жыл бойғы қызметінің нәтижелері қорытындыланып, білім беру сапасын арттыруға, заманауи оқыту әдістерін енгізуге, сондай-ақ студенттердің академиялық дамуын қолдауға және университеттің білім беру ортасын жетілдіруге бағытталған жұмыстары жоғары бағаланды.

«ҚазҰУ-дың үздік оқытушысы» номинациясы бойынша халықаралық қатынастар факультетінің оқытушысы Лаура Исова халықаралық білім беру ынтымақтастығын дамытуға және оқу үдерісінің сапасын арттыруға қосқан елеулі үлесі үшін марапатталды.

STEM бағыты бойынша химия және химиялық технология факультетінің оқытушысы Гүлзада Ажыкова білім алушылардың зерттеушілік қабілеттерін дамытуға және заманауи білім беру технологияларын

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-да ғылыми кеңестің кезекті отырысы өтті. Жиында оқу жылының жазғы емтихан сессиясының қорытындылары, индикативтік көрсеткіштердің орындалуы және оқытушылардың ғылыми белсенділігі талқыланды.

Күн тәртібіндегі бірінші мәселе бойынша Басқарма мүшесі – академиялық мәселелер жөніндегі проректор Алина Галеева баяндама жасады. Биылғы жазғы сессияға 28 мыңнан астам білім алушы қатысып, 8,4 мыңнан астам емтихан тапсырған. Нәтижелерді талдау барысында студенттердің академиялық

үлгерімі, қарыздар, апелляциялық өтініштер мен қорытынды бақылау кезіндегі тәртіп мәселелері сараланды. Сондай-ақ жасанды интеллект технологияларын белсенді қолдану жағдайында бағалаудың әділдігі мен ашықтығын қамтамасыз ету мәселесіне ерекше назар аударылды.

Университет ғалымдарының әлеуеті де назардан тыс қалмады. Ғылым және инновациялық қызмет департаментінің директоры Қуаныш Тастамбектің мәліметінше, 2023-2025 жылдары университеттің 226

қызметкеріне ғылыми атақ берілген (2023 жылы – 29, 2024 жылы – 54, 2025 жылы – 143

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев ғылыми кеңес мүшелеріне арнайы экскурсия өткізді. Университет басшысы жиын қатысушыларын студенттер мен оқытушылар үшін жасалған жаңа мүмкіндіктермен және корпус-тарды жаңғырту жұмыстарының нәтижесімен жете танысуға шақырды.

Ғылыми кеңес мүшелері оқу корпус-тарын аралады

Кешенді аралау барысында кеңес мүшелері Әл-Фараби бизнес мектебін, Экономика және бизнес жоғары мектебін, сондай-ақ заң, тарих, филология және журналистика факультеттерін аралады. Факультет декандары атқарылған жөндеу жұмыстары мен аудиториялық қордың жаңару барысы туралы баяндап, білім беру үдерісіне сай келетін жайлы әрі заманауи оқу ортасы қалыптасқанын жеткізді.

Бұл факультеттерде оқу аудиториялары мен лекциялық залдар толық жаңартылып, ортақ пайдалану аймақтары

мен инженерлік желілер күрделі жөндеуден өткен. Сондай-ақ оқу орнының материалдық-техникалық базасы айтарлықтай нығайтылды. Әсіресе оқу үдерісін тиімді ұйымдастыруға, қауіпсіздік талаптарын сақтауға және еркін академиялық кеңістік қалыптастыруға ерекше мән берілген.

Экскурсия соңында Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев факультеттер инфрақұрылымын одан әрі жетілдіруді және жаңа оқу жылына жан-жақты дайын болуды тапсырды.

Гүл БАЯНДИНА

1851 мақала Scopus және Web of Science халықаралық дерекқорларына енетін беделді журналдарда жарық көрсе, 3116 жарияланым отандық және өзге басылымдарда басылған.

Алқалы отырысты қорытындылаған Басқарма Төрағасы – Ректор Жансейіт Түймебаев білім беру сапасын арттыру мен университеттің академиялық беделін нығайту ұжымның бірлескен жауапкершілігі екенін атап өтті. Ректор факультет декандарына бұл көрсеткіштердің орындалуын бақылауда ұстауды, жарияланым белсенділігін арттыруды және білім беру үдерісінің сапасын күшейтуді тапсырды.

Гүл ҚҰТТЫБЕКҚЫЗЫ

В столице Турции прошли масштабные торжества, приуроченные к 90-летию выдающегося поэта, исследователя и дипломата Олжаса Сулейменова. Мероприятия, объединившие интеллектуальную элиту Казахстана и Турции, стали не только данью уважения юбиляру, но и важным шагом в укреплении культурного единства тюркских народов.

По поручению Председателя Правления – Ректора КазНУ имени аль-Фараби, академика Жансеита Туймебаева, я представлял наш университет в торжествах, посвященных 90-летию Олжаса Омаровича Сулейменова в Анкаре. Организаторами юбилейных встреч выступили Международная организация тюркской культуры (ТЮРКСОЙ), Анкарский университет социальных наук (ASBÜ) и Союз писателей Турции (TYB).

СЛОВО О ПОЭТЕ В СТЕНАХ ТЮРКСОЙ

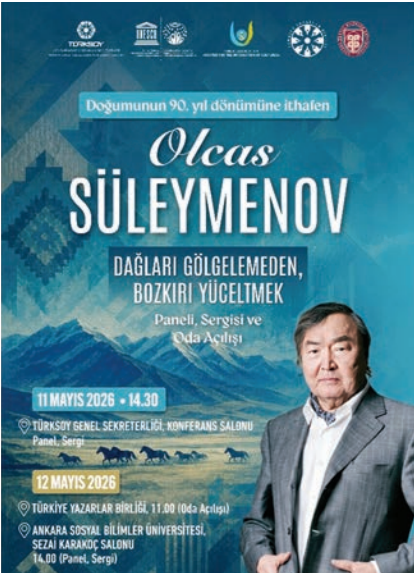
Мероприятие стартовало в штаб-квартире ТЮРКСОЙ с исполнения государственных гимнов двух стран и показа документального фильма о жизненном пути о жизни и творчестве Олжаса Сулейменова. В программу первого дня вошли также посещение выставки и научная панель.

Генеральный секретарь ТЮРКСОЙ Султан Раев, приветствуя гостей, отметил, что поэзия Сулейменова транслирует фундаментальные идеалы: историческую память, справедливость и человеческое достоинство. «Именно Олжасу Омаровичу удалось возвысить степь, не умаляя величия гор», – подчеркнул он. Имя поэта сохраниться не только в казахской литературе, но и в общей духовной памяти всего тюркского мира.

В научной панели приняли участие видные общественные деятели и ученые. Со стороны Турции выступили ректор Анкарского университета социальных наук (ASBÜ) Муса Казым Арыджан, председатель Союза писателей Турции Мухаммет Энес Кала, заместитель председателя Правящей партии справедливости и развития (МКҮК) по связям с тюркскими государствами, этническая казашка Решиди Юксел, профессор Университета Анкары Хаджи Байрам Вели Джемиле Кынаджи Баран.

Казахстанскую сторону представили: советник Посольства Казахстана в Турецкой Республике Динара Изанова, постоянный представитель нашей республики в ТЮРКСОЙ Нышанкуль Каратаева, известные поэты и члены Союза писателей Казахстана Бижан Калмаганбетов, Мерей Карт и Маржан Ершу, доктор педагогических наук, профессор, директор Научно-исследовательского института культуры Казахстана «Центр сближения культур под эгидой ЮНЕСКО» Умитхан Муналбаева, общественный деятель, ученый и педагог Ерболат Алиядинулы, профессор КазНУ имени аль-Фараби Аманжол

Возвысить степь: как в Анкаре отметили юбилей Олжаса Сулейменова

Калыш, ученые и приглашенные гости.

Ректор Анкарского университета социальных наук профессор Муса Казым Арыджан прочитал посвященное О.Сулейменову стихотворение под названием «Внутренний голос степи».

Председатель Союза писателей Турции профессора, доктор Мухаммет Энеса Кала отметил, что мировоззрение О.Сулейменова отличается единством универсальной триады «память, справедливость и человечность». По его мнению, творчество поэта подпитывается фундаментальными историческими исследованиями. Он превратил поэзию в средство культурного возрождения, напрямую взаимосвязанное с культурным тюркским наследием.

Многих участников заинте-

ресовало выступление советника посольства Азербайджана Фузули Маджидли, который особо подчеркнул значимость творчества О.Сулейменова в Азербайджане, где поэт был удостоен высоких наград: орденов «Достлуг» (Дружба), «Шохрат» (Слава) и «Шараф» (Честь).

Советник Посольства РК в Турции Динара Изанова назвала юбиляра «исполином и

архитектором тюркского единства».

На мероприятии также выступили и другие представители Казахстана, включая Б.Калмаганбетова, А.Калыша, М.Карта, М.Ершу, У.Муналбаеву, Е.Алиядинулы.

В завершение заседания я вручил от имени ректора КазНУ имени аль-Фараби Жансеита Туймебаева генеральному секретарю ТЮРКСОЙ Султану Раеву и другим зарубежным коллегам памятные подарки с символикой КазНУ имени аль-Фараби.

ИМЕННОЙ КАБИНЕТ ОЛЖАСА СУЛЕЙМЕНОВА

Второй день форума прошел в Союзе писателей Турции и ознаменовался открытием «Кабинета Олжаса Сулейменова». В церемонии участво-

вали не только почетные гости, но и молодые исследователи – магистранты и докторанты исторического факультета КазНУ, проходящие стажировку в Турции.

В качестве дара кабинету представители КазНУ преподнесли научные монографии известных ученых Научно-исследовательского института тюркологии и алтаистики при нашем университете, включая труды академика Ж.К.Туймебаева.

Руководитель Союза писателей этой дружественной страны Мухаммед Энес Кала презентовал книгу стихов поэта на турецком языке и объявил о присвоении Олжасу Сулейменову статуса почетного члена Союза.

Заключительное заседание состоялось в Анкарском университете социальных наук, где специально к знаменательному событию подготовили фотовыставку, посвященную жизни и творчеству Олжаса Сулейменова.

В актовом зале университета прошло пленарное заседание, которое открыл ректор университета Муса Казым Арыжан. Стоит отметить, что руководителя турецкого вуза объединяют давние научно-педагогические связи с ректором КазНУ Ж.К.Туймебаевым в бытность его в 2010-2016 годах чрезвычайным и полномочным послом нашей республики в Турции.

Участники дискуссии сошлись во мнении, что Олжас Сулейменов совершил научный переворот, первым поставив вопрос о признании вклада тюркских народов в мировую цивилизацию и подчеркнув необходимость пересмотра сложившихся научных подходов, основанного на евроцентризме.

Во-вторых, была отмечена значительная роль выдающегося поэта и мыслителя в возрождении интеллектуальной самобытности и уникальности тюркской истории и культуры. В-третьих, именно с ним напрямую связано формирование нового типа общетюркской цивилизационной идентичности, основанной на принципах культурного диалога и исторической преемственности, включающей двухтысячелетнюю хронологию. И, наконец, труды Олжаса Сулейменова, начиная со знаменитой книги «Аз и Я», заложили основу для формирования новой общетюркской идентичности. Научные поиски поэта нашли продолжение в более поздних исследованиях и работах, вызвав интерес ученых стран ближнего и дальнего зарубежья.

В заключении хотелось бы подчеркнуть, что творчество Олжаса Сулейменова оказало значительное влияние на развитие гуманитарной мысли не только Казахстана, но и всего тюркского мира, включающего в свой состав более 50 наций, народов и этнических групп с населением около 300 миллионов человек.

Аманжол БОРАНБАЙУЛЫ,
профессор исторического факультета КазНУ имени аль-Фараби

Қазақстан мен Ресейдің Ғылыми ынтымақтастығы

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың химия және химиялық технология факультетінің базасында «Функционалдық материалдардың химиялық технологиялары» атты XII Қазақстан-Ресей халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясы өтті. Дәстүрлі түрде конференция катализ, мұнай химиясы, материалтану және заманауи химиялық технологиялар саласында жұмыс істейтін жетекші ғалымдар, оқытушылар мен жас зерттеушілерді, білім алушылардың басын қосты.

Конференцияны ұйымдастыруға ProLabSupport компаниясы демеушілік қолдау көрсетті. Бұл компания Қазақстандағы ғылыми және зертханалық мекемелерге аналитикалық жабдықтар жеткізуге маманданған.

Он үш жылға жуық Қазақстан мен Ресейдің ғылыми мектептері екі елдің университеттері базасында бірлескен конференциялар өткізу арқылы тұрақты академиялық ынтымақтастықты дамытып келеді. Осы уақыт ішінде конференция advanced functional materials, жаңа буындағы каталитикалық жүйелер, шикізатты терең өңдеу технологиялары, электрохимиялық материалдар мен энергия жинақтау құрылғылары, сондай-ақ sustainable development және circular economy қағидаттарына негізделген ресурс үнемдеуші және төмен көміртекті технологияларды талқылайтын маңызды ғылыми алаңға айналды.

Конференция гибриді форматта өтті және офлайн, онлайн, стендтік және сырттай қатысу түрлерін қамтыды.

Қатты дене химиясы және механохимия институты СБ РФА директоры А.Немудрый қатысушыларға арнап құттықтау сөз сөйледі. Ол өз сөзінде халықаралық ғылыми ынтымақтастықтың заманауи химиялық технологияларды дамытудағы, жас зерттеушілерді даярлаудағы және іргелі ғылымды өндірістік міндеттермен ұштастырудағы маңыздылығын атап өтті.

Конференция жұмысына Ресей, Қазақстан, Беларусь, Австрия және Қытайдың же-

текші ғылыми ұйымдарының өкілдері қатысты. Конференция аясында шамамен 88 баяндама жасалды.

Бірінші күнгі пленарлық отырыс Іле Алатауының баурайындағы Tau HUB Coworking Center алаңында өтті. Ресей мен Қазақстанның жетекші ғалымдары орыс және ағылшын тілдерінде тоғыз пленарлық баяндама ұсынды.

Баяндамалар заманауи химиялық технология мен материалтанудың кең ауқымды бағыттарын қамтыды. Атап айтқанда: суперконденсаторлар мен литий-ионды аккумуляторларға арналған электрохимиялық энергия жинақтау материалдары; наноқұрылымды және композиттік электродтық материалдар; өндірістік процестерге арналған жоғары селективті талшықты катализаторлар; метанды каталитикалық ыдырату және көміртекті наноталшықтар алу үшін solution combustion synthesis әдісімен алынған катализаторлар мәселелері қарастырылды.

Зерттеулердің елеулі бөлігі өнеркәсіпті декарбонизациялау, энергия тиімділігін арттыру және экологиялық қауіпсіз технологияларды енгізу сияқты жаһандық технологиялық міндеттерге бағытталды. Сонымен қатар альтернативті энергия көздері, төмен көміртекті отын өндіру технологиялары, enhanced oil recovery (EOR) мақсатындағы гибриді органо-бейорганикалық материалдар, сондай-ақ этанды тотықтырғыш дегидрлеу процестеріндегі перовскиттердің электрондық құрылымының әсері талқыланды.

Биомедициналық материалдарға арналған зерттеулер де ерекше қызығушылық тудырды. Олар импланттар мен таңғыш материалдарға арналған дәрілік заттарды бақыланатын және ұзақ мерзімді босататын көпқабатты поли-

электролиттік жабындарды әзірлеуге арналды.

Конференция аясында катализ, мұнай химиясы, материалтану және химиялық технология салалары бойынша белсенді ғылыми пікір алмасу өтті. Қатысушылар халықаралық жобалар, академиялық ұтқырлық, ғылыми тағылымдамалар және магистранттар мен докторанттарды даярлау мәселелерін талқылады.

Екінші күні секциялық отырыстар ҚазҰУ-дың химия және химиялық технология факультетінде жалғасты. «Функционалдық материалдар технологиялары» және «Жалпы химиялық технологиялар» секцияларында студенттер, магистранттар, докторанттар мен жас ғалымдар өз зерттеулерін таныстырды. Сонымен қатар офлайн және онлайн форматтарда постерлік баяндамалар ұйымдастырылды.

Конференция қорытындысы бойынша қатысушылар ұсынған зерттеулердің жоғары ғылыми деңгейін, практикалық маңызын және өнеркәсіптік енгізу әлеуетін ерекше атап өтті. Бұрын тек іргелі зерттеу деңгейінде болған көптеген жұмыстардың бүгінде пилоттық және өндірістік сынақтарға дейін жеткені айтылды.

Конференция халықаралық ғылыми ынтымақтастықтың жоғары тиімділігін және химиялық технология, катализ, энергетика мен материалтану салаларындағы өзекті мәселелерді шешу үшін ғылыми құзыреттерді біріктірудің маңыздылығын көрсетті. Осындай ғылыми іс-шаралар университеттер мен зерттеу орталықтары арасындағы байланыстарды нығайтып, жаңа пәнаралық ғылыми бағыттардың дамуына ықпал етеді.

Женета ТАШМҰХАМБЕТОВА,
химия ғылымының кандидаты,
доцент

Заманауи әлемде мемлекеттің қуаты тек оның жер қойнауындағы байлығымен емес, жоғары технологияларды меңгерген білікті кадрлық әлеуетімен өлшенеді. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Қазақстан халқына жолдауларында ел экономикасын цифрландыру, жасанды интеллект мүмкіндіктерін кеңінен қолдану және отандық ғарыш саласының әлеуетін арттыру бойынша нақты міндеттер жүктеген болатын. Әсіресе Президенттің жоғары оқу орындары мен еліміздің ірі өндірістік флагмандары арасындағы интеграцияны күшейту туралы тапсырмасы бүгінгі білім беру саласының негізгі темірқазығына айналды.

Ғарыштық технологиялар мен инновациялық білім

Осы стратегиялық бағытты басшылыққа ала отырып, Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ география және табиғатты пайдалану факультетінің Картография және геоинформатика кафедрасы заманауи нарық талаптарына сай, «Табиғи-техногендік қауіп-қатерлер» білім беру бағдарламасы аясында жаңа буын мамандарын даярлауды серпінді жүзеге асыруда. Білім мен тәжірибенің ұштасқан жерінде ғана нақты кәсіби мамандар қалыптасады. Бүгінде аталған мамандықтың 3-курс студенттері еліміздің бас ғарыштық ведомствосы – «Қазақстан ғарыш сапары» ұлттық компаниясы» АҚ базасында өндірістік тәжірибеден өтуде. Бұл жай ғана кезекті практика емес, бұл студенттердің ел игілігіне қызмет ететін нақты өндірістік жобаларға тікелей араласуына жол ашқан бірегей мүмкіндік.

Студенттердің өндірістегі ғылыми-тәжірибелік жұмыстарына «Қазақстан ғарыш сапары» ҰК» АҚ Кеңістік деректерді талдау департаментінің директоры Әнел Ислямова тікелей жетекшілік етуде. Өз ісінің халықаралық деңгейдегі кәсіпқойы маманы басшылығымен білім алушылар Жерді қашықтықтан зондау (ЖҚЗ) деректерін өңдеу, спутниктік суреттерді талдау және ашық геокеңістіктік платформалар негізінде аумақтарды цифрландыру (векторлау) сияқты күрделі инженерлік міндеттерді орындауда. Мұндай ірі өндіріс басшыларының жас мамандарды тәрбиелеуге уақыт бөліп, қолдау көрсетуі университеттің академиялық саясаты мен өндірістің мақсаттастығын айқындайды.

Бұл білім беру бағдарламасы мен өндірістік тәжірибе БҰҰ-ның Жаһандық тұрақты даму мақсаттарымен (ТДМ) де тікелей астарласып жатыр. Студенттер атқарып жатқан ғарыштық мониторинг жұмыстары мынадай маңызды ТДМ бағыттарын қамтамасыз етуге бағытталған:

ТДМ-9: Индустрияландыру, инновациялар және инфрақұрылым – ғарыштық және ГАЗ (геоақпараттық) технологияларды қолдану арқылы инфрақұрылымдық нысандарды цифрлық модельдеу.

ТДМ-11: Тұрақты қалалар мен елді мекендер – урбандалған аумақтардың қауіпсіздігін, экологиялық-геодинамикалық қауіптерін ғарыштан бақылау арқылы қалаларды тұрақты дамыту.

ТДМ-13: Климаттың өзгеруіне қарсы күрес – климаттың өзгерістер салдарынан туындайтын табиғи апаттардың (тасқын, құрғақшылық, сел мен көшкін) алдын алу және болжау жүйесін жетілдіру.

Президентіміз Қ.Тоқаев атап өткендей: «Бізге экономиканы технологиялық тұрғыдан жаңғырту, жаңа цифрлық құралдарды енгізу өмірлік маңызды». Студенттердің практика барысында ArcGIS Pro, Google Earth Engine сияқты бұлттық және геоақпараттық технологияларды меңгеруі Мемлекет басшысы алға қойған цифрлық Қазақстанды құруға қосылып жатқан нақты үлес.

Бүгінгі таңда табиғи және техногендік сипаттағы қауіп-қатерлердің алдын алу – ұлттық қауіпсіздіктің ажырамас бөлігі. ҚазҰУ мен «Қазақстан ғарыш сапары» ҰК» АҚ арасындағы бұл бірлескен жұмыс теориялық білімді өндірістік міндеттермен ұштастырудың мінсіз үлгісі.

Ғарыштық мониторинг пен ГАЗ технологияларын тең меңгерген жас мамандар болашақта еліміздің төтенше жағдайлардың алдын алу, қоршаған ортаны қорғау және жер ресурстарын тиімді басқару салаларында айтарлықтай серпіліс жасайтынына сеніміміз кәміл. Өндіріс төрінде шыңдалған жастар жаңа әділетті Қазақстанның интеллектуалды элитасы болмақ.

Ақтоты БЕКЖАНОВА,
Картография және геоинформатика кафедрасының оқытушысы

Соңғы кездері елімізде AI-Sana бағдарламасы туралы жиі айтыла бастады. Бұл қандай бағдарлама, мақсаты не? Еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуында оның рөлі қандай болмақ? Осы және өзге де сауалдарды «Qazaq Universiteti» газетінің тілшісі Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың ақпараттық технологиялар және жасанды интеллект факультеті деканының әлеуметтік-тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары, PhD Гүлнұр Ғазизқызына қойған еді. Сол әңгімені бүгін оқырман назарына ұсынамыз.

– AI-Sana бағдарламасы туралы қазір жиі айтылып жүр. Бұл бастаманың негізгі мақсаты қандай?

– AI-Sana – елімізде жасанды интеллектіні дамытуға бағытталған ауқымды бағдарлама. Оның басты мақсаты – жасанды интеллект бағытында білікті мамандар даярлау, ғылыми зерттеулерді қолдау және инновациялық стартаптарды дамыту арқылы біртұтас экожүйе қалыптастыру. Бұл бастама білім беру, ғылым және кәсіпкерлік салаларын өзара байланыстырып, еліміздің технологиялық әлеуетін арттыруды көздейді.

– Сіздіңше, бағдарламаның жүзеге асуына қандай алғышарт негіз болды?

– Бүгінде әлем цифрлық технологиялардың қарқынды даму кезеңін бастан өткеруде. Жасанды интеллект экономикадан бастап, білім беру, медицина, өнеркәсіп және мемлекеттік басқару салаларына дейін кеңінен енгізілуде. Осындай жағдайда Қазақстан да жаңа технологияларды игеруге және осы бағытта бәсекеге қабілетті мамандар даярлауға ерекше көңіл бөліп отыр.

Өздеріңіз білесіздер, Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев жасанды интеллект саласы кадрларын даярлау мәселесіне басымдық беріп, AI-Sana бағдарламасын кезең-кезеңімен іске асырудың маңыздылығын атап өтті. Президенттің айтуынша, бұл бағдарлама оқыту, зерттеу және стартаптарды дамыту бағыттарын біріктіретін серпінді экожүйе қалыптастыруы тиіс.

AI-Sana бағдарламасы көлемі мен қамту деңгейі бойынша еліміздегі ең ірі бастамалардың бірі саналады. Бағдарлама аясында шамамен 650 мың студентті қамту жоспарланған. Бұл жастардың жасанды интеллект негіздерін меңгеріп, заманауи цифрлық технологиялармен жұмыс істеуіне мүмкіндік береді. Сонымен қатар бағдарлама шеңберінде 1500 жасанды интеллект жобасын акселерациялау көзделген. Бұл дегеніміз – студенттер мен жас ғалымдардың инновациялық идеяларын нақты жобаларға айналдырып, олардың нарыққа шығуына қолдау көрсету.

– AI-Sana аясында білім мен ғылымға қандай мүмкіндік беріледі?

– Бағдарлама жоғары оқу орындары мен ғылыми-зерттеу орталықтарының әлеуетін арттыруға ықпал етеді. Студенттер жасанды интеллект технологияларын теориялық тұрғыда ғана емес, тәжірибелік деңгейде де меңгеруге мүмкіндік алады. Зерттеушілер жаңа ғылыми жобаларды жүзеге асырып, халықаралық ғылыми қауымдастықпен байланыстарын нығайтады. Бұл өз кезегінде отандық ғылыми зерттеулердің сапасын артты-

рып, инновациялық өнімдердің пайда болуына жол ашады. Университеттерде жаңа зертханалар құрылып, заманауи технологиялық инфрақұрылым дамиды.

AI-Sana бағдарламасы: Жасанды интеллект дәуіріне жаңа қадам

– Ал стартап жобалар үшін маңызы қандай?

– Бүгінде технологиялық стартаптар экономиканың маңызды қозғаушы күшіне айналып отыр. AI-Sana бағдарламасы жас кәсіпкерлерге өз идеяларын дамытуға, инвестиция тартуға және кәсіби менторлардың қолдауына ие болуға мүмкіндік береді. Бағдарлама аясында құрылатын экожүйе стартаптардың тек пайда болуына ғана емес, олардың тұрақты дамуына да жағдай жасайды. Бұл жаңа жұмыс орындарының ашылуына және еліміздің инновациялық экономикасының дамуына оң әсер етеді.

– Сіз бағдарламаның алдағы нәтижесін қалай бағалайсыз?

– Бұл бастама Қазақстанның технологиялық дамуына жаңа серпін береді деп сенеміз. Жасанды интеллект саласындағы білім мен ғылымды дамыту арқылы еліміз халықаралық деңгейде бәсекеге қабілетті мамандар даярлай алады. Сонымен қатар

инновациялық жобалардың саны артып, цифрлық экономиканың дамуына тың мүмкіндіктер ашылады. AI-Sana бағдарламасы – тек білім беру жобасы ғана емес, ол ғылым, технология мен кәсіпкерлікті тоғыстыратын стратегиялық бастама. Бағдарламаның табысты жүзеге асуы Қазақстанның жасанды интеллект саласындағы жетекші елдердің қатарына қосылуына негіз болмақ.

– Білім алушыларға берер пайдасы қандай?

– Бұл жобаның басты мақсаты – жастардың жасанды интеллект саласындағы білімін жетілдіру және цифрлық дағдыларын қалыптастыру. Бұл бастама университеттің, әсіресе ақпараттық технологиялар және жасанды интеллект факультетінің студенттері үшін үлкен мүмкіндікке айналып отыр. Бағдарлама аясында студенттер бірнеше кезеңнен тұратын курстардан өтіп, теориялық білім алумен қатар, тәжірибелік жобалар жасап, өз идеяларын жүзеге

асыруға мүмкіндік алады. Мұндай жобалар олардың шығармашылық қабілетін арттырып қана қоймай, заманауи технологиялармен жұмыс істеу тәжірибесін қалыптастырады.

Бағдарлама бірнеше кезеңнен тұрады және әр кезең өзара сабақтасып жатыр. Бірінші кезеңде 100 мың студентті оқыту көзделген. Бұл бағытта қатысушылар кәсіпкерлік дағдыларды меңгеріп, жасанды интеллект негізіндегі бағдарламалау мен машиналық оқыту технологияларын игереді. Басты мақсат – жастарға тек теориялық білім беру ғана емес, оларды заманауи технологияларды тәжірибеде қолдана алатын деңгейге жеткізу.

Екінші кезеңде білім алған түлектердің арасынан кәсіпкерлік деңгейі жоғары жастар іріктеліп, бизнес-акселерация бағдарламасына қатысады. Бұл кезеңде қатысушылар өз жобаларын жетілдіріп, нарық сұранысына бейімдейді. Сонымен қатар Astana Hub алаңында тәжірибелі мамандардың

қолдауына ие болып, стартаптарын дамытуға мүмкіндік алады. Бағдарлама аясында 60 мың түлекті бизнес-акселерация кезеңінен өткізу жоспарланған.

– AI-Sana-ның халықаралық серіктестік бағыты туралы не айтасыз?

– Бағдарламаның маңызды ерекшеліктерінің бірі – әлемдік технологиялық көшбасшылармен арада орнаған стратегиялық серіктестік. Бүгінде Huawei, Coursera, Google, NVIDIA және Astana Hub секілді беделді ұйымдармен бірлескен жұмыстар жүргізілуде. Бұл серіктестіктер студенттердің халықаралық деңгейдегі білім ресурстарына қол жеткізуіне мүмкіндік береді. Осының нәтижесінде 440 мыңнан астам студент жасанды интеллект саласы бойынша халықаралық сертификаттарға ие болды. Мұндай сертификаттар жастардың кәсіби біліктілігін арттырып қана қоймай, олардың еңбек нарығындағы бәсекеге қабілеттілігін күшейтеді. Сонымен бірге қазақстандық жастардың әлемдік цифрлық ортаға еркін кірігуіне жол ашады.

– Бағдарламаның үшінші кезеңі туралы толығырақ айтсаңыз. Оның ерекшелігі неде?

– Үшінші кезеңде бағдарлама аясында қалыптасқан үздік жобалар мен жасанды интеллект агенттерін халықаралық деңгейге шығару көзделеді. Бұл бағыт «Масштабтау және Alem.AI платформасы» арқылы жүзеге асырылады. Алдымен қатысушылар пре-акселерация кезеңінен өтіп, жобаларын бағалау мен дайындау жұмыстарын жүргізеді. Кейін акселерация кезеңінде менторлық қолдау, инфрақұрылымдық мүмкіндіктер және кәсіби сүйемелдеу көрсетіледі. Ал пост-акселерация кезеңінде жобаларды нарыққа шығару, инвесторлар тарту және халықаралық аренада таныстыру жұмыстары қолға алынады. Alem.AI платформасы осы бастамалардың негізгі алаңына айналады. Мұнда перспективалық жобалар орналастырылып, олардың қаржыландырылуы мен ауқымын кеңейтуге жағдай жасалады. Бұл өз кезегінде отандық цифрлық өнімдердің халықаралық нарыққа шығуына серпін береді.

– AI-Sana-ның ел болашағына қосар үлесін қалай бағалайсыз?

– Қазіргі таңда жасанды интеллект технологиялары әлемдік экономиканың негізгі қозғаушы күштерінің біріне айналып отыр. Сондықтан жастардың осы салада сапалы білім алуы – уақыт талабы. Бұл бағдарлама студенттерге тек жаңа технологияларды меңгеруді ғана емес, сонымен қатар инновациялық ойлау мәдениетін қалыптастыруды мақсат етеді. Бағдарлама нәтижесінде елімізде жасанды интеллект саласында білікті мамандардың жаңа буыны қалыптасады. Олар ғылымда, өндірісте, бизнесте және мемлекеттік басқару жүйесінде заманауи шешімдерді енгізуге үлес қосады. Ең бастысы, жастардың идеялары нақты жобаларға айналып, ел экономикасының дамуына қызмет етеді.

Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Дар американского историка

Библиотеке Фараби

В течении года, с августа 2024 по август 2025 года, директор Научно-исследовательского центра «История и культура Центральной Евразии» факультета истории КазНУ им. аль-Фараби, доктор исторических наук, профессор Г.С.Султангалиева провела работу по безвозмездной передаче книг из личной библиотеки американского профессора С. Беккера (Seymour Becker, 1934-2020) в фонд Научной библиотеки КазНУ им. аль-Фараби. В мировой исторической науке Сеймур Беккер – известный ученый, специализировавшийся по социальной истории Центральной Азии, Российской империи и Советского Союза. Выпускник Гарвардского университета, более 40 лет преподавал русскую и европейскую историю в одном из старейших университетов США, входящим в топ 100 в общемировом рейтинге Times Higher Education World University-Ратгерском университете (Rutgers University).

Научный мир знает С. Беккера как одного из первооткрывателей в изучении России как империи, а его монументальный труд «Россия в Центральной Азии. Бухарский эмират и Хивинское ханство при власти императоров и большевиков. 1865–1924» до сих пор остается классикой. Для С.Беккера Центральная Азия не была лишь объектом имперских амбиций России – он рассматривал ее как самостоятельный и сложный мир, подробно анализируя мотивы и методы распространения российского контроля. Г.С.Султангалиева видя широкий круг научных интересов профессора С.Беккера, всеобщей истории, историографии и смежным дисциплинам, понимала, что коллекция собранных им книг по всемирной истории, историографии, смежным дисциплинам в его личной библиотеке будет представлять значительный научный интерес для преподавателей, исследователей, магистрантов и студентов

Казахстана. И когда профессор истории Amherst College Alexander Semyonov предложил приобрести для научной библиотеки КазНУ им.аль-Фараби книги из личной библиотеки профессора С.Беккера сразу же согласилась. И началась активная переписка с сыном Джеффом и дочерью Сюзан профессора С. Беккера. В процесс передачи книг из личной библиотеки профессора С. Беккера подключилось и Генеральное консульство Казахстана в Нью-Йорке. Именно они помогли осуществить транспортировку книг профессора С.Беккера из Нью-Йорка в Алматы. И 15 апреля книги из личной библиотеки профессора С. Беккера (220 наименований) поступили в фонд библиотеки аль-Фараби. Это событие огромной научной важности, которое открывает новые горизонты для исследований и укрепляет международные академические связи, свидетельствует о вхождении казахстанской

исторической науки в мировую. Особую ценность коллекции составляет её академическая направленность и актуальность для современных исследований в области гуманитарных наук. Среди переданных книг есть поистине уникальные экземпляры, каждый из которых – важный источник для исследователей. В том числе: «Дневник П.А.Валуева, министра внутренних дел» в 2 томах (Москва, Издательство Академии наук СССР, 1961) – первоисточник первостепенной важности для понимания политики России в Центральной Азии в эпоху Великих реформ, книга Т.Мартини «The Affirmative Action Empire: Nations and Nationalism in the Soviet Union, 1923–1939» (Ithaca, Cornell University Press, 2001) анализирующая советскую национальную политику как сложный проект по созданию наций, монография В.Тольца «Russian academicians and the revolution: combining professionalism and

politics» (Basingstoke, Macmillan, 1997), проливающая свет на драматическую судьбу научной элиты в 1917 году, атласы «Карты по истории СССР» (том 1: с древнейших времен до 1861 г., Москва, Мысль, 1964; том 2: Россия в XIX веке, Москва, Госполитиздат, 1954), незаменимые для изучения динамики границ и административного деления, а также коллективная монография под редакцией Э.Олльворта «Central Asia: 120 Years of Russian Rule» (Durham, Duke University Press, 1989) – одна из первых в западной науке попыток дать комплексный обзор истории региона под властью Российской империи и Советского Союза. Переданные в дар книги будут использованы в учебном процессе для студентов гуманитарных и политических специальностей всех уровней – бакалавриат, магистратура и докторантура. Книги из личной библиотеки С.Беккера, многие

из которых содержат его пометки, становятся не просто хранителями текста, но и источником знаний о методах работы большого ученого. Собранная им коллекция научной литературы на английском и других языках способствует расширению возможностей студентов читать научные работы в оригинале и более того вносит вклад в развитие культурного сотрудничества между нашими странами. Библиотека профессора С.Беккера – это мост между научными традициями, символ преемственности знаний и мощный импульс для развития исторической науки в Казахстане. Научная библиотека аль-Фараби Казахского Национального университета им.аль-Фараби – одна из крупнейших университетских библиотек в стране. Ее фонд насчитывает около 2-3 миллионов экземпляров и включает в себя уникальные собрания редких книг XVII-XIX веков. Принятие этого дара знаменует собой новый этап в развитии библиотеки и расширении ее возможностей. Благодаря этому дару Научная библиотека аль-Фараби КазНУ обрела ценное пополнение, которое будет служить грядущим поколениям исследователей. Это событие также укрепляет статус Казахского Национального университета им.аль-Фараби как ведущего научно-образовательного центра, привлекательного для международного сотрудничества, показывая, что в Казахстане ценят и бережно хранят интеллектуальное наследие, а казахстанская наука является полноправной частью глобального академического сообщества. Университет выражает искреннюю благодарность детям профессора С.Беккера. Генеральному консульству Казахстана в Нью-Йорке за ценный вклад в развитие академической среды и поддержку научного сообщества.

Саня САБЫР,
докторант 1 курса
факультета истории

«Любовь к книгам – это прекрасное качество. Во многих странах отмечается национальный день, посвященный чтению и книгам. Мы, прежде всего, должны прививать молодежи любовь к чтению. Только так мы станем читающей нацией», — отметил Президент на третьем заседании Национального курултая.

В честь Дня национальной книги факультет международных отношений совместно с Библиотекой аль-Фараби провели тематическое мероприятие и организовали книжную выставку. В мероприятии приняли участие заместитель декана по социально-воспитательной работе Жунисов Жасулан Сейткаримович, преподаватель Мухаметжан Акбота Ерлікқызы, а также преподаватели, сотрудники и студенты факультета международных отношений.

Труды преподавателей —

во благо студентов

Особую активность проявили преподаватели и студенты кафедры международного права. В рамках мероприятия преподаватель кафедры дипломатического перевода, кандидат филологических наук Борибаева Сафура Болатовна познакомила студентов со своими трудами: «Казахский язык для дипломатов», «Қазақ тілінде дипломатиялық және мемлекеттік құжаттарды рәсімдеу», «Дипломаттың іскери сөйлеу мәдениеті». Также была организована книжная выставка «Плод научного поиска: труды преподавателей — во благо студентов». На выставке были представлены научные и учебно-методические работы

преподавателей факультета международных отношений: доцента Самалдыкова Максута Кошековича, кандидата фило-

логических наук Борибаевой Сафуры Болатовны, старших преподавателей Мухаметжан Акбота Ерлікқызы и Апсаттаровой Гулзады Абдусгаатовны, а также профессора Жекенова Думана Курмангазиевича. Основной целью мероприятия стало ознакомление студентов и читателей с научными трудами преподавателей факультета, расширение их научного кругозора и повышение интереса к практическому применению академических знаний. Национальный день книги в Казахстане ежегодно отмечается 23 апреля. Эта дата также совпадает со Всемирным днем книги и авторского права. Праздник был учрежден в 2024 году по инициативе Президента Республики Казахстан Касым-Жомарта Токаева с целью возрождения интереса к чтению и популяризации книжной культуры среди молодежи.

Асель КОЖАХМЕТОВА,
главный библиотекарь-менеджер Библиотеки имени аль-Фараби

Қазіргі жаһандану дәуірінде білім мен біліктілік қана емес, адамгершілік қасиет те қоғам дамуының басты өлшеміне айналып отыр. Жоғары оқу орындарында даярланып жатқан болашақ мамандар – елдің ертеңі, мемлекеттің интеллектуалдық және рухани тірегі. Сондықтан оларды кәсіби тұрғыда ғана емес, адамгершілік құндылықтар негізінде тәрбиелеу – уақыт талабы.

Демек, біздің мақсатымыз – өмірдің ақ-қарасын танып, бағытын айқындай бастаған жас ұрпаққа дұрыс бағдар беру. Олардың бойына адамға тән асыл қасиеттерді – адамгершілік, отансүйгіштік, елге адал қызмет ету сезімін сіңіру қоғам алдындағы жауапты іс. Жастардың өз елінің нағыз патриоты болып қалыптасуы тек біліммен емес, рухани тәрбие арқылы жүзеге асады. Адам баласының мұраты да, биікке ұмтылысы да, ең алдымен, оның адамгершілік болмысымен өлшенеді. Рухани құндылықтарды бойына сіңірген тұлға ғана өз мақсатына адал жолмен жетіп, қоғамға пайдасын тигізе алады. Қазіргі кезеңде қоғамды ізгілендірудің басты шарты – адамды ең жоғары құндылық ретінде тану. Құндылық ұғымы – адамдық қасиеттің өлшемі. Ол – жақсы-

Болашақ мамандарды адамгершілікке тәрбиелеу – өзекті мәселе

лыққа ұмтылу, өзгеге жанашыр болу, айналасына қамқорлық таныту, өмірді жақсартуға талпыну. Әр азаматтың қоғамдағы орны оның рухани байлығы, адамгершілік деңгейімен айқындалады. Сондықтан өске-лең ұрпақты тәрбиелеуде рухани-адамгершілік қағидаларды негіз ету – ел болашағын нықтайтын маңызды қадам.

Адам өмірі – сан қырлы, сан салалы күрделі әлем. Әрбір жанның тағдыры, қуанышы мен қайғысы, арманы мен үміті бар. Осындай өмір жолында бір-біріне демеу болу, реніш пен мұңды бөлісе білу – нағыз тәрбиелі, саналы, адамгершілігі жоғары тұлғаның айқын белгісі. Қайғыға ортақтасу, қуанышқа бірге шаттану – қоғамдағы өзара сыйластық пен бірліктің негізі. Адамның мәдениеті мен тәрбиесі, ең алдымен, оның күнделікті қарым-қатынасынан көрінеді. Жастардың үлкендерге сәлем беруі, жол көрсетуі, құрдас-достарын құттықтауы, көршінің игі ісін бағалап, мадақтауы – осының бәрі қарапайым көрінгенімен, терең мағынаға ие ізгі әрекеттер. Осындай әдеп нормалары қоғамдағы өзара құрметті қалыптастырып, адамгершілік құндылықтарды нығайтады. Демек, адам бойындағы биік қасиеттер ұсақ-түйек деп қарауға болмайтын күнделікті

әдеттерден бастау алады. Тәртіп пен тағылым, ізет пен илтипат – өркениетті қоғамның басты көрсеткіші.

Атақты И.Гете «Ең алдымен өзіңді-өзің тәрбиеле, содан кейін ғана басқалардан үйренуге болады» дейді. Осыған орай, ҚазҰУ-дың биология және биотехнология факультетінде студенттерге арналған түрлі іс-шаралар ұйымдастырылып келеді. Бұл шаралардың мақсаты – студенттерді бір-бірімен достық қатынас орнатуға, түрлі жағдайлармен бетпе-бет келу және сол арқылы жаңа білім мен тәжірибе алуға үйрету. Дегенмен осындай іс-шараларға қызығушылық танытпайтын, қатысуды қаламай-

тын студенттер тобы да бар. Көп жағдайда бұл – қалалық емес жерден шыққан немесе әлеуметтік жағдайы күрделі ортадан келген жастар. Мұндай жағдай ұйымдастырушыларға жаңа тәсілдер іздеуге, әр студентке жеке назар аударуға мүмкіндік береді және факультеттегі тәрбиелік жұмыстың тиімділігін арттыруға септігін тигізеді.

Қазіргі таңда факультетте «Айналанды нұрландыр!», «100 кітап», «Дені саудың – жаны сау», «Green Kampus» сияқты жобалар бойынша іс-шаралар тұрақты түрде өткізіліп, кураторлық сағаттар, тәрбиелік сабақтар, жарыстар мен конкурстар арқылы студенттердің ой-өрісін дамытуға мән беріледу.

Куратор-эдвайзерлер студенттердің әр топтарымен тиімді жұмыс істей білуі керек. Адам тәртібі екі негізгі түрге бөлінеді: сөздік және нақтылы. Сөздік тәртіп – бұл өз ойымызды білдіру, пікірімізді айту, дәлел келтіру. Дегенмен кейде ашуланған кезде, шаршаған сәтте немесе көп адам жиналған ортада біз айтқан сөзімізге онша мән бермейміз. Алайда әрбір сөз – тек қана ойдан шыққан тіркес емес, ол іс-әрекетіміз

бен қимылымыздан кем түспейтін әсерге ие. Сөз арқылы жеткізген ой, ұстаным немесе эмоция – адамның адамгершілік деңгейін, тәртібін көрсететін маңызды көрсеткіш. Сондықтан кураторлар студенттерге тек қана әрекет арқылы емес, сөз арқылы да үлгі көрсетіп, оларға ой мен іс-әрекетті үйлестіре білуді үйретуі қажет. Әр сөздің салмағы мен әсерін түсіну – жауапкершілікті қалыптастырудағы маңызды қадам.

Студенттік кезең – адам өміріндегі ең жауапты әрі шешуші шақтардың бірі. Университет қабырғасында студент тек таңдаған мамандығын меңгеріп қана қоймай, тұлға ретінде қалыптасады, өмірлік ұстанымын айқындап, болашақ жолын таңдайды. Бұл орта – білім мен тәрбиенің, ізденіс пен жаңашылдықтың тоғысқан кеңістігі.

Біздің университет ұстанымдарының бірі – студенттерді ғылымға ерте бастан баулу. Осы мақсатта көптеген білім алушылар 2-3 курстан бастап факультет жанындағы ғылыми-зерттеу зертханаларында жұмыс істеп, нақты жобаларға қатысады. Олар тәжірибе жасап, ғылыми мақалалар жазып, конференцияларға қатысу арқылы зерттеу мәдениетін меңгереді. Бұл жас маманның кәсіби деңгейін арттырумен қатар, жауапкершілігін де күшейтетін маңызды тәжірибе.

Ақерке СЕРБАЕВА,
Молекулалық биология және генетика кафедрасының аға оқытушысы

Жаңартылған бағдарлама: мүмкіндік пе, мәселе ме?

Еліміздегі жаңартылған білім беру бағдарламасы тура-лы сөз қозғалғанда, көпшілік пікірі әрқалай. Бір тарап оны мектепті жаңа заманға бейімдейтін, баланы жаттаудан талдауға, салыстыруға, пікір айтуға жетелейтін маңызды қадам деп бағалайды. Екінші тарап бұл жүйе мұғалімге артық салмақ салды, құжат көбейді, ал нақты нәтиже күткендей емес дейді. Осы тұста көптің көкейіндегі сұрақ та біреу: жаңартылған бағдарлама шынымен мүмкіндік пе, әлде мәселе ме?

Елімізде білім мазмұнын жаңарту бірнеше жылдан бері жүргізіліп келе жатқан жүйелі реформа. Оның мақсаты – оқушыны тек ақпаратты қабылдаушы емес, оны қолдана алатын, саралайтын, өмірмен байланыстыра білетін тұлға ретінде қалыптастыру. Бүгінде мектептегі басты өлшемнің бірі – баланың ереже жаттауы емес, сол білімді өмірлік жағдаятта пайдалана білуі.

Сарапшылардың пайымдауынша, қазіргі мектеп оқушыға теориялық білім беріп қана қоймай, оны нақты жағдайларда әрекет етуге үйретуі керек. Бұл – жаңартылған бағдарламаның ең басты артықшылығы.

Шынында да, бұрынғы үлгіде оқушы көбіне мұғалімнің айтқанын қайталап беруге бейімделсе, жаңартылған мазмұнда іздену, дәлелдеу, жоба қорғау, топтық жұмыс, кері байланыс сияқты дағдылар алдыңғы қатарға шықты. Мұндай тәсіл бүгінгі қоғамға қажет. Себебі қазіргі еңбек нарығында құр

білім жеткіліксіз, мәселені шеше білу, ақпаратты іріктеу, ойын анық жеткізу, жаңа жағдайға тез бейімделу аса маңызды.

Бұл жүйенің белгілі бір оң нәтижелері бар екенін зерттеулер де көрсетеді. Мәселен, М.Кортни бастаған ғалымдар Қазақстандағы жаңартылған оқу мазмұнының бастауыш сынып оқушыларының сауаттылық деңгейіне ықпалын зерттеп, оның белгілі дәрежеде оң әсер бергенін көрсетеді. Авторлар жаңартылған мазмұндағы оқыту баланың тілдік дамуына серпін бергенін жазады Ал А.Жолымбекова және әріптестері жүргізген зерттеуде бұл бағдарламаның 1-3 сыныптардағы сауаттылық пен санамалау дағдыларының қатар дамуына әсер еткені айтылады. Демек, жаңартылған бағдарлама мүлде нәтиже бермеді деу әділетсіз.

Осы тұста қоғамды алаңдатытын нақты статистикаға назар аударайық. OECD жариялаған PISA-2022 нәтижелері бойынша Қазақстанның 15 жастағы оқу-

шылары математикадан 425, оқудан 386, жаратылыстанудан 423 балл жинаған. Бұл көрсеткіштер OECD елдерінің орташа деңгейінен төмен. Сонымен қатар Қазақстанда математика бойынша ең төменгі базалық деңгейге жеткен оқушылар үлесі де халықаралық орташа көрсеткіштен аз емес. Яғни жаңартылған бағдарлама енгізілгенімен, білім сапасы бірден күрт өсіп кеткен жоқ.

Сонда бұдан қандай қорытынды шығарамыз? Мәселе бағдарламаның өзінде ғана емес, оны жүзеге асыру тетігінде. Бір мектепте жаңартылған бағдарлама оқушыны шынымен ойланып, зерттеуге баулыса, екінші мектепте ол тек жаңа атаумен қалған ескі тәсілге айналып кетуі мүмкін. Кей жерде мұғалім жаңаша жұмыс істеуге дайын, бірақ уақыт тапшы. Енді бір жерде ата-ана жаңа бағалау жүйесін түсінбейді. Ал кей ауыл мектептерінде материалдық база әлі де әлсіз. Міне, осы факторлар реформаның шын бағасын анықтайды. Жаңартылған бағдарлама – ғажайып шешім емес. Бірақ ол ескі жүйеден алға қарай жасалған қадам. Оның мүмкіндігі көп. Ол баланы белсенді етеді, мұғалімді ізденіске ынталандырады, білімді өмірге жақындатады. Сонымен қатар оның мәселесі де бар: мұғалім жүктемесі, бағалау тәңірегіндегі түсінбеушілік, қала мен ауыл арасындағы алшақтық, сапалы әдістемелік қолдаудың жетіспеуі.

Айдана ҚОЖАҒҰЛ,
№84 жалпы білім беретін мектептің 11-сынып оқушысы
Алматы қаласы

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті – еліміздегі ең танымал әрі ғасырға жуық тарихы бар жоғары оқу орындарының бірі. Әлемдік QS рейтингінде 177-орынға ие университет бүкіл қазақстандықтың мақтанышы.

Арманым алдамайтынына сенемін

Мен Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің журналистика факультетіне оқуға түсуге талаптанып жүрген үміткермін. Осы жоғары оқу орнына түсу менің үлкен арманымның бірі. Себебі шексіз мүмкіндікке жол ашатын оқу жүйесі, ұмытылмас сәттер сыйлайтын белсенді жастар ұйымдары және толық маман иесі атануыңа септігін тигізетін оқытушы-профессорлар қауымы ҚазҰУ-да екенін білемін. Бұл ойыммен осы университет қабырғасынан өткен әрбір студент келіседі деп ойлаймын. Ғасырға жуық тарихы бар шежірелі университеттің ерекшелігі өте көп. Мен оны интернет желісі арқылы оқу ордасының сайтынан, «Qazaq universiteti» газетінен білемін. Өзім журналист болуды армандаған соң оқу ордасының медиа басылымдарымен жыл бойы танысып отырдым.

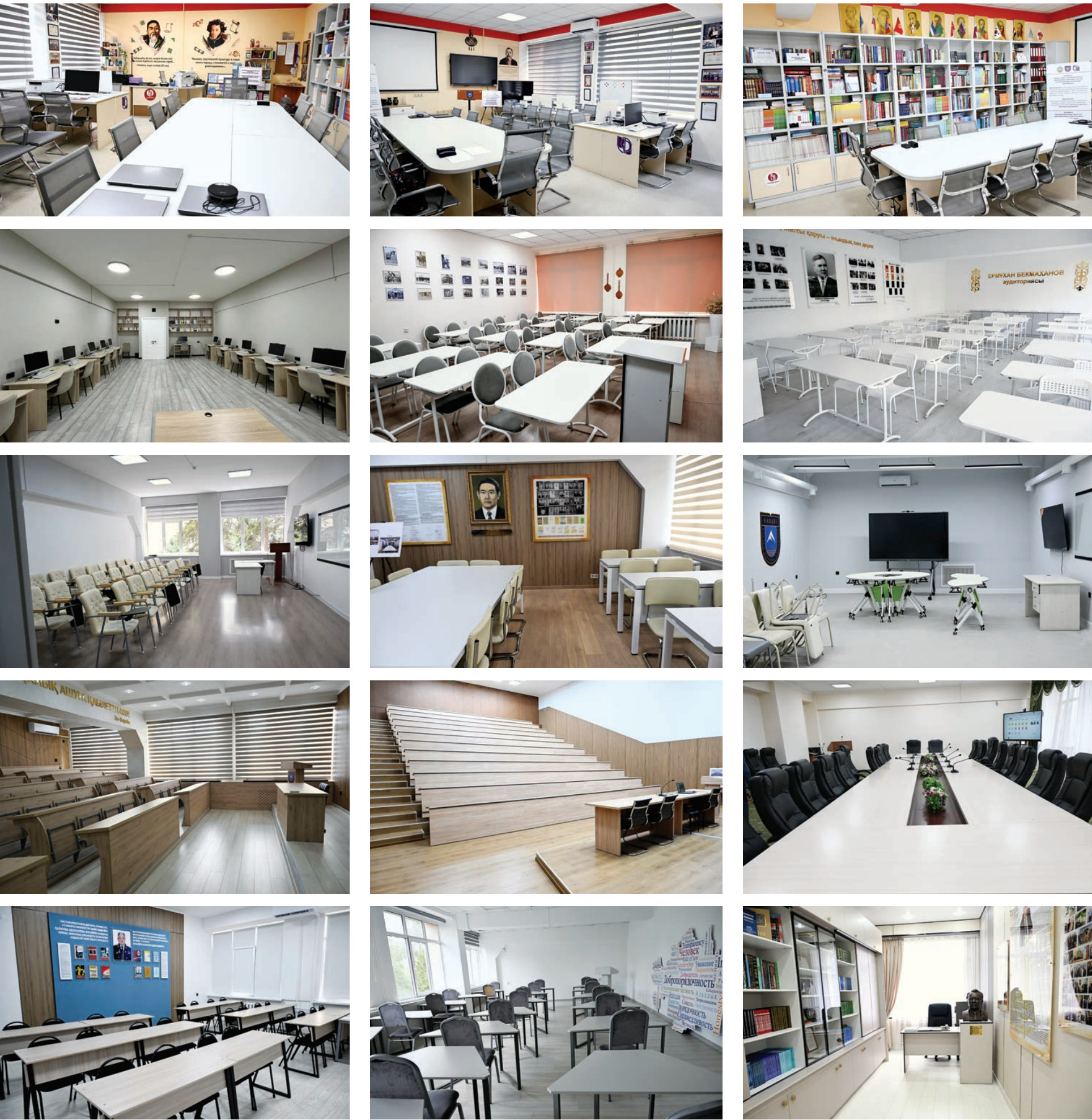
Қазақ ұлттық университеті 1934 жылы құрылған екен. Күні бүгінге дейін беделін түсірмей, оқу-білім, ғылым жағынан да, өнер жағынан да көш бастап жүрген университетте 16 факультет пен 86 мамандық бар. Университетте білім беру ісі Болон жүйесіне сәйкес жүргізіледі және бакалавр-магистр-PhD деңгейінде үш сатылы маман даярлау жүйесі қамтылғанын оқып-білдім.

Мен бала күнімнен ҚазҰУ-ға түсуді армандадым. Әсем Алматы, тау баурайындағы жастар қалашығы, терең білім, үздіксіз дамып отыратын студенттер қауымы – осының барлығы мен үшін әрі таңсық, әрі қызық. ҚазҰУ – мүмкіндік мекені! Бұл университетке оқуға түсуді, сөйтіп, елімізге танымал оқытушы-ұстаздардан, профессорлардан білім алуды үлкен бақ деп білемін. Сол себепті әрбір сәтті дұрыс пайдалана біліп, биік белеске шығуға тырысамын. Арман болған ҚазҰУ-ым менің асқақ арманымна жол ашады деп ойлаймын.

Ақжүніс ҰЗАҚБАЕВА
Ақтөбе қаласы

Жаңарған аудиториялар студенттерді күтеді

ҚҰРЫЛТАЙШЫ:

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Басқарма Төрағасы – Ректоры Жансейіт ТҮЙМЕБАЕВ

Ақпарат және коммуникациялар департаментінің директоры Қаншайым БАЙДӘУЛЕТ

Бас редактор: Гүлнар ЖҰМАБАЙҚЫЗЫ

Жауапты хатшы-дизайнер: Талғат КІРШІБАЕВ

Тілшілер: Қайыржан ТӨРЕЖАН, Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Фототілші: Марат ЖҮНІСБЕКОВ

Корректор: Күләш ҚАДЫРБАЕВА

МЕКЕНЖАЙЫ:

050040, Алматы қ., Әл-Фараби даңғылы, 71, ректорат, 3-қабат, №305, 307 бөлме. Байланыс телефоны: 377-33-30, ішкі: 32-27, 32-28, тікелей: 377-31-48.

Электронды мекенжай: kaznugazeta@gmail.com

Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттелді. «Алматы-Болашақ» АҚ баспаханасында басылды.

Кезекші редактор: Гүлзат НҰРМОЛДАҚЫЗЫ

Бағасы келісім бойынша.

Газетке жазылу индексі: 64787

Таралымы – 2000

Тапсырыс №1363

- Жарияланған мақаладағы автор пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді.
- Редакцияға түскен қолжазба қайтарылмайды, үш компьютерлік беттен асатын материалдар қабылданбайды.
- «Qazaq universitetine» жарияланған мақала көшіріліп басылса, сілтеме жасалуы міндетті.
- Жарнама мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет 1994 жылдың 7 ақпанында Қазақстан Республикасының Баспасөз және бұқаралық ақпарат министрлігінде тіркеліп, № 1242 куәлігі берілген